

Jak będzie wyglądać rola biegłego sądowego po 1 lipca br.?

Choć sama nowelizacja kodeksu postępowania karnego nie wprowadza rewolucyjnych zmian w stosunku do biegłych sądowych, to jednak będą oni musieli zmierzyć się z nowymi zadaniami - uważają uczestnicy konferencji „Proces kontradiktoryjny a kompetencje biegłych sądowych”, która odbyła się 24 marca w Warszawie.

Konferencja zorganizowana przez Fundację Europejskie Centrum Inicjatyw w Naukach Sądowych, Centrum Nauk Sądowych Uniwersytetu Warszawskiego oraz Komisję ds. Działalności Publicznej Adwokatury przy NRA miała na celu znalezienie rozwiązań, które wspomogą przedstawicieli stron procesowych w doborze biegłych sądowych do prowadzonych postępowań oraz prezesów sądów w tworzeniu list biegłych sądowych.

Paweł Rybicki, koordynator projektu „Forensic Watch”, przedstawił jego założenia. Celem projektu jest zdefiniowanie oczekiwań środowisk prawniczych względem kompetencji biegłego i jakości jego opinii, a także opracowanie na tej podstawie założeń do sprawnego funkcjonowania instytucji biegłego. Projekt zakłada też opracowanie założeń uniwersalnego narzędzia oceny kompetencji biegłych oraz monitorowania jakości usług. Forensic Watch przeszkolił 750 osób, które po 1 lipca 2015 r. przez rok będą obserwować rozprawy, a następnie przygotują raport. Pomysłodawcom projektu zależy, aby opinie biegłych były bardziej rzetelne, szybciej przygotowywane i zrozumiałe dla wszystkich uczestników procesów.

Podczas konferencji dr Magdalena Tomaszewska przedstawiła wyniki badań przeprowadzonych przez Europejskie Centrum Inicjatyw w Naukach Sądowych i Centrum Nauk Sądowych Uniwersytetu Warszawskiego. W badaniach udział wzięli sędziowie, prokuratorzy i adwokaci. Jako najważniejsze problemy, respondenci wskazywali na błędy merytoryczne opinii, takie jak niejasność wyводу, niejednoznaczne wnioski czy niepełność opinii (20%). Ważnym problemem jest również czas związany z wykonywaniem opinii. Ponad 17% badanych zwróciło na to uwagę. W ankietach wskazano również na brak możliwości oceny kompetencji biegłych. Jako najważniejsze kwestie do rozwiązania respondenci wymienili: wprowadzenie ogólnodostępnej, krajowej listy biegłych (prawie 18%), wprowadzenie jednolitych, obiektywnych i wiarygodnych narzędzi do weryfikacji kompetencji osób aplikujących do pełnienia funkcji biegłego (ponad 10%) oraz gromadzenie i udostępnianie informacji o ocenie poszczególnych biegłych przez zlecających wydanie opinii i strony procesowe (ponad 10%). Szczególnie środowisko adwokackie uznało za istotne wprowadzenie czytelnego i jednolitego modelu odpowiedzialności cywilnej biegłych za wydanie nierzetelnej opinii (ponad 15%). Z kolei środowisko sędziowskie i prokuratorskie zwróciło uwagę na dostosowanie wynagrodzeń biegłych do sytuacji rynkowej (po 8%).

Dr hab. Piotr Girdwoyń z Uniwersytetu Warszawskiego zastanawiał się nad nową rolą biegłego w zmienionej procedurze karnej. Nowelizacja kpk w szerszym zakresie dopuszcza odczytywanie dokumentów powstałych poza procesem. Strony będą mogły posługiwać się m.in. prywatnymi opiniami, oświadczeniami czy też publikacjami. Status dokumentów jednak nie do końca jest jasny, ale z pewnością przysporzy to więcej pracy biegłym, którzy będą musieli się ustosunkować do nich. Prelegent zwrócił uwagę na największe problemy biegłych sądowych. Są słabo wynagradzani, w związku z czym najlepsi eksperci nie są zainteresowani pracą biegłego, nadal nie ma ustawy o biegłych sądowych, brakuje też systemowej koncepcji funkcjonowania biegłego w nowej rzeczywistości procesowej.

W drugiej części konferencji swoimi doświadczeniami z działalności biegłych podzielili się eksperci z Holandii, Szwajcarii i Wielkiej Brytanii, gdzie proces kontradiktoryjny funkcjonuje od wielu lat. Z kolei w panelu ekspertów omówiono perspektywy działań strażniczych w obszarze funkcjonowania biegłych sądowych po wejściu w życie nowelizacji kpk, przy jednoczesnym braku uregulowań tego

obszaru o randze ustawowej.

Uczestnicy konferencji podkreślali, że założeniem nowelizacji kpk było przede wszystkim rozwiązanie problemu przewlekłości postępowań karnych. Jednak jednym z powodów przewlekłości jest fakt, że sądy długo czekają na przygotowanie przez biegłych opinii. Zatem dodatkowe zadania jakie przypadną biegłym po wejściu w życie ustawy, przy wynagrodzeniu obecnie obowiązującym, nie rozwiąże tego problemu.

Wkrótce na stronie <http://www.forensicwatch.pl/konferencja.html> udostępnione będą fragmenty filmowe z konferencji.

